

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. aprila 1879.

Obseg: Soja fažolica in pa resasti gabez „*symphytum asperrimum*“. — Nikar živine po gozdih (borštih) pasti! — Kako jajčje lupine v prid obrniti. — Pomoček govejo živino obvarovati kuge. — Deset zapovedi našim gospodarjem, katere se tičejo poljedelstva. — Zapisnik 45. odborove skupščine „Matice slov.“ 2. aprila. — O slovenskem dvo-broju (dual). — Srpska Zora. — Kaj hoče Avstrija pri mešani zasedbi vzhodno Rumelije? — Črtice iz Bosne. (Dal.) — Iskren zagovornik. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Soja fažolica in pa resasti gabez „*symphytum asperrimum*“.

Drugo leto teče, kar se res po nemških časnikih silna glorijska poje soji in gabezu. Ker ste te rastlini nam novinki, niso smele „Novice“ o njih molčati, prinesle so zato poročila, kakor so jim došla, — po svojem prepričanju pa se niso mogle skladati z njihovo hvalo, ker jim niti iz Kine prinesena fažoličica soja niti od Angležev hvalisani gabez niste bili neznan rastlini — iz vrta družbe kmetijske kranjske.

„Kaj hočemo s to fažolico, ki je tako drobna, da 10 fažolic komaj enega „hrovata“ (fažola) doseže?“ — so nam odgovorili kmetje, katerim smo sojo kazali — drugi pa, ki so na vrtu kmetijske družbe našeto perje gabeza ponujali svojim govedom, so nam kar naravnost rekli: „tega perja se ni dotaknila nobena naših krav, ki pozná domačo našo travo.“ — To je bila kratka kritika, a resnična se nam je zdela, ki smo vedeli, da posebno rajnkemu dr. Haberlandt-u, profesorju na viši dunajski kmetijski šoli, na ljubo, so prenapenjali hvalo soje nekateri, ki so jo le na vrtilih poskušali, resasti gabez pa taki, katere je z zgodnjo rastjo in velikanskim perjem osupnil.

Prvi nasprotni glas zoper prenapeto (prenapeto rečemo) hvalo soje smo čitali v „Gosp. listu“ gospodarskega društva hrv.-slav., ki gospodarje opozoruje, da ni vse zlató, kar se sveti v teoriji in ni dejansko na polji potrjeno, — drugega pa v „Gosp. listu“ goriške družbe kmetijske; gabez pa ostro kritikuje katalog grof Attemsovega seminišča, katero je dandanes najodličnejše v Avstriji.

Ker je nevarno, prostim kmetovalcem, ki se tudi dobrih novih reči le neradi poprimejo, priporočati stvari, o katerih se pozneje dejansko sami prepričajo, da ne zaslužijo hvale, s katero so jim bile vsiljene, zato je popolnem prav imel častiti gosp. prof. Povše, da je v „Gosp. listu“ o soji in gabezu razglasil članek, ki njuno vrednost na pravo mero hvale reducira. Naj iz tega članka povzamemo sledeče vrstice:

„1. Soja je res jako rodovitna; naše dosedanje skušnje pa velijo, da se sme le rumena soja priporočati. Slama je pusta in živina je ne ljubi. Soja se kaj nerada kuha in ni nič kaj prijetna, sicer jako tečna

jed. Dokler nam rodi domači fižol (koks in druge sorte fižola), nam ni treba misliti na sojo, ker domači fižol je gledé dobrote in okusnosti tako odličen, da ga soja ne bo nikdar dohitela. Saj revni ljudje, tudi mornarji, najrajše kupujejo rdeči fižol „horvat“ imenovan, ker se najhitreje skuha — drv manjka in so draga! Vendar zasluži rumena soja, da se poskuša. Da pa ne bodo kmetovalci po nepotrebnem silne cene plačevali nekaterim, ki jim priporočajo sojino seme, javimo, da goriška deželna kmetijska šola prodaja bokal soje po 20 kr., a ne $\frac{1}{4}$ bokala po 20, kakor nekdo priporoča in ponuja svoje sojino seme.

2. Gledé gabeza „*symphytum asperrimum*“ pa moramo opozoriti naše kmetovalce, da je hvala ali „gloria“, katera se poje tej rastlini, silno prevelika. Tukajšnja kmetijska šola je letos naročila več sto sadik in gospodarji se bodo lahko prepričali o njeni vrednosti. Za zdaj pa le toliko povemo, da slavna semenorejska štacija (lastnina grofa Attemsa) v Št. Petru pri Gradcu o tej rastlini v svojem katalogu, v katerem ponuja na prodaj svoje blago, to-le piše: „Najnovejši čas se mnogo ropotá in razglasuje neka sicer uže zdavnej znana krmenska rastlina, po našem mnenju pač po krivici. Res daja silno veliko perja v mokrotnih legah, katero pa je le za zeleno krmenje in za napravo kisle krme sposobno. Ker je pusto, nerada ga žre naša domača živina.“

Da mi to pišemo, veli nam prepričanje, kajti ni slabšega za kmetijski napredek od tega, da se kmetovalcem priporoča blagó, katero ni nič ali pa le malo vredno. Opeharjeni kmetovalec potem tudi še priporočeno izvrstno blago sovraži in postane hujši nasprotnik vsemu napredku, kakor je bil poprej.“ —

Tako beremo v „Gosp. listu“ goriške družbe. Tako je treba povsod poslušati dva zvoná, da se resnica prav spozná.

Morebiti drugi pot prinesemo še kritiko o soji po gospodarskem listu hrvatske družbe.

Nikar živine po gozdih (borštih) pasti!

Živino po gozdu pasti, dela veliko škodo gozdu, živini pa tudi ne hasne. Če kosci kosí steljo tako, da varuje drevesa, ona veselo rastejo; če se pa živina po borštih pase, omuli mlade hrastiče, breze, in kar jej je ljubo, nekatero pa še pohodi in omaje. Koliko je tudi škode na rsji! Raje živina skórej vse poprej pojé,